

C e D

**30 let
Centra
experimentálního
divadla, p. o.**

Experiment nikdy nekončí

Jakub Liška (ed.)

Současná podoba	008	Iva Heribanová, Jakub Liška
Idea Centra experimentálního divadla	012	Jakub Liška
Pokus o hnutí	026	Petr Oslzlý
Podivné vejce jménem CED	042	Iva Heribanová, Jakub Liška
Kontexty	078	Bohumil Nekolný
CED jako příspěvková organizace	092	Jakub Liška
Vyznat se ve výbuchu sopky	104	Jakub Liška
Budovy	208	
30 CED: Tvorba Budoucnosti	244	Kristýna Businská, Eva Truncová
Proč má CED smysl i dnes?	258	Bohumil Nekolný
Uplynul čas avantgard?	262	Petr Kodenko Kubala
Evaluace scén CEDu		Alice Koubová, Barbora Liška
podle Latourova dotazníku	276	a Jakub Liška
Experiment nikdy nekončí	290	Jakub Liška
Autorky a autoři	300	
Odkazy, literatura a zdroje	301	

centrum
experimentálního
divadla brno

centrum
experimentálního
divadla brno

experimentálního
divadla brno
centrum

centrum
experimentálního
divadla brno

centrum
experimentálního
divadla brno

centrum experimentálního
divadla
brno

centrum
experimentálního
divadla brno

centrum
experimentálního
divadla brno

centrum
experimentálního
divadla

centrum
experimentálního
divadla

centrum
experimentálního
divadla

centrum
experimentálního
divadla brno

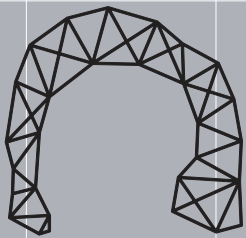
Centrum experimentálního divadla (CED) je v rámci České republiky unikátní instituce. Jedná se o příspěvkovou organizaci města Brna, která již 30 let poskytuje stabilní zázemí pro umělecké experimenty a hledání nových forem divadelního jazyka. V současné době zastřešuje činnost tří scén: Divadla Husa na provázku, HaDivadla a Terénu. Vedle toho organizuje a produkuje vlastní program. Ten zahrnuje množství nejrůznějších aktivit, které se neustále proměňují a patří mezi ně mj. divadelní produkce, diskuse, festivaly, galerijní činnost, happeningy, koncerty, kulturní advokacie a diplomacie, podpora občanských iniciativ, výstavy, vydávání časopisů a knih, vzdělávací aktivity a archivní a knihovnická činnost.

Tato publikace nabízí portrét, který se snaží v činnosti celé instituce zorientovat. Dotýkáme se tu okolností vzniku CEDu, načrtáváme různorodost jeho dosavadní činnosti a zvažujeme jeho možné směřování do budoucna. Zmínit všechny aktivity instituce však není v možnostech této knihy. Ročně se v CEDu v průměru uskuteční 540 produkcí. Stejně tak není možné zmínit všechny tvůrčí osobnosti, které se na těchto aktivitách podílely a podílejí, neboť se jedná o více než 2500 lidí.

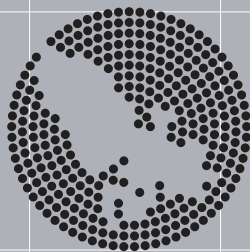
Věříme, že přehled nad různorodostí aktivit CEDu pomůže zodpovídat nejen základní otázku, jak může vypadat nekomerční podporovaná kulturní činnost města, ale i širší otázku po smysluplné kulturní instituci ve stále nejistější budoucnosti. Kulturní instituce nemusí plnit jen reprezentační, zábavní a ekonomickou funkci. Může podporovat tvůrčí aktivity, angažovanou občanskou společnost a svobodné a demokratické myšlení. Může udržovat historickou paměť, společenské a mravní hodnoty. A může inspirovat kritickým a utopickým přemýšlením k proměně naší současné společnosti.

Editorem a autorem koncepce této knihy je Jakub Liška. Autorem vizuálního zpracování je Jan Brož. Na vzniku této publikace se dále jako autorky a autoři vybraných textů podíleli Kristýna Businská, Iva Heribanová, Petr Kodenko Kubala, Bohumil Nekočný, Petr Oslzlý a Eva Truncová. V knize také přetiskujeme studii Alice Koubové, Barbory Lišky a Jakuba Lišky, která vyšla původně v CEDItu. Za podrobné rozhovory o CEDu děkujeme Josefu Bubeníkovi, Karlu Gregorovi, Ondřeji Hrabovi, Lukáši Jiříčkovi, Radanu Koryčanskému, Petru Minaříkovi, Ondřeji Navrátilovi, Tomáši Pavčíkovi, Aleně Rajlichové, Karlu Rosendorfovi, Břetislavu Rychlíkovi a Milanu Sedláčkovi.

Velké poděkování také patří fotografkám a fotografům, kteří dokumentují aktivity CEDu a jeho scén. V této knize jsou použity fotografie, které pořídili Ivo Dvořák, Michal Dvoříček, Terezie Fojtová, Libor Galla, Dávid Hanko, Hasly Photo (Hana Slichova), Adam Holubovský, Petr Chodura, Přemysl Janíček, Jakub Jíra, Bohumil Marčák, Ivo Mičkal, Nikola Minářová, Pavel Nesvadba, David Konečný, Jan Košulič, Jef Kratochvíl, Jan Kolský, Viktor Kronbauer, Martina Lajczak, Petr Novák, Káťa Opuntia, Jakub Podešva, Valdemar Pospelov, Prokop, Denisa Römerová, František Svatoš, Lucie Šiprová, Martin Špelda, Kateřina Veselá, Patrik Vlček, Martin Vybíral a Martin Zeman.

Divadlo Husa na provázku

HaDivadlo

Terén

C E D

knihovna
& archiv

C E D I T

AMBASÁDA NEZÁVISLÉ
BĚLORUSKÉ KULTURY

АМБАСАДА НЕЗАЛЕЖНАЙ
БЕЛАРУСКАЙ КУЛЬТУРЫ

Centrum experimentálního divadla

CED je příspěvková organizace města Brna. Zastřešuje činnost tří umělecky autonomních scén: Divadla Husa na provázku, HaDivadla a Terénu. Primárně v rámci těchto scén, ale i samostatně jsou pak v CEDu rozvíjeny další umělecké, vzdělávací, kulturní i společensky angažované projekty. CED má vlastní knihovnu a archiv. Vydává časopis CEDIT. Zřizuje Ambasadu nezávislé běloruské kultury. Funguje v rámci něj semestrální performativní laboratoř CED_observer, Divadelní třída CED a Klub mladých diváků Brno. Dále pořádá diskuse, workshopy či festivaly. Stává se také podněcovatelem kulturně a společensky angažovaných iniciativ, které mají lokální, národní i mezinárodní dopad.

Vedle vlastních aktivit CED navazuje organizační spolupráce např. s Janáčkovou akademií múzických umění, Masarykovou univerzitou, nakladatelstvím Větrné mlýny a poskytuje své prostory dalším subjektům, např. divadelním souborům, festivalům, akademickým projektům. CED je členem Asociace profesionálních divadel.

Divadlo Husa na provázku

DHNP je repertoárové divadlo s vlastním hereckým souborem. Klade důraz na nepodbíživá, současná témata a nečekané divadelní formy. Otevírá se rozmanitým estetikám a skupinám diváků. Rozvíjí doprovodné projekty komunitního a edukativního charakteru, jako jsou pubkvízy, improvizční večery, provázek, podcast, amatérský soubor Studio 60+ nebo cyklus nezacyklených diskusí provázek.téma. Organizuje vlastní festivaly a jednorázové akce a podílí se na pořádání společných akcí CEDu a na festivalu Divadelní svět Brno.

DHNP působí v Brně kontinuálně od roku 1967, dříve jako Husa na provázku (1967–1969) a Divadlo na provázku (1969–1990), a stalo se výraznou součástí brněnské identity. Za více než 65 let své činnosti kolem sebe shromáždilo řadu výrazných osobností české kultury.

Divadelní kritika na tvorbě DHNP nejčastěji oceňuje herecké výkony a hudbu.

HaDivadlo

HaDivadlo je repertoárové divadlo s vlastním hereckým souborem. Profiluje se jako činoherní scéna progresivní dramaturgie. Vedle inscenační činnosti se dlouhodobě soustředí na rozvíjení bohatého vzdělávacího programu v podobě dramaturgických úvodů, diváckých ladění, senior kaváren, besed po představeních, přednášek hostujících tvůrců nebo workshopů pro školní skupiny. Speciálně pro mladé dospělé založilo a organizuje Klub mladých diváků Brno a Divadelní třídu CED. S Terénem spolupřádá mezioborovou událost *Dům kultury a...* a podílí se na společných akcích CEDu. Je hostitelským divadlem brněnské části festivalu ...příští vlna/next wave...

HaDivadlo vzniklo v roce 1974 v Prostějově jako Hanácké divadlo. Roku 1979 bylo připojeno ke Státnímu divadlu Brno. V Brně působí od roku 1985. V roce 1990 se spojilo se souborem Ochotnický kroužek a přechodně fungovalo pod značkou HaDivadlo – Kabinet múz.

Divadelní kritika na tvorbě HaDivadla nejčastěji oceňuje jeho inscenace.

Terén

Terén je dramaturgická a produkční platforma bez vlastního souboru a stálé scény. Celoročně produkuje jedinečné divadelní a hraniční umělecké projekty. Vedle repertoáru reprízovaných inscenací vznikají pod hlavičkou Terénu také jednorázová díla, například v podobě performancí, happeningů, akcí, performativních koncertů, výstav nebo audiovizuálních instalací. K tvorbě ohledávající možnosti současného performativního umění přizývá Terén jak divadelní tvůrce a skupiny, tak umělce a kolektivy z jiných uměleckých oblastí.

Svou činnost zahájil Terén 1. října 2019 týdenní přehlídkou *Terénní úprava*. V posledních letech ve svých aktivitách vykračuje stále častěji také za hranice Brna a vytváří koprodukční projekty s českými i zahraničními partnery.

ČESKA

PRAŠINOVA

17
NÁM.
SVOBODY

POBLIŽNÁ

MASARYKOVA

20

12

11

10

9

8

7

6

5

4

3

2

1

34

35

32

46

19 DŮM PÁNŮ Z TÍPĚ
 20 DOMINIKÁNSKÝ KLÁSTER
 21 KLEINŮV PALÁC
 22 HOTEL SV. MICHALA
 23 PRAŠINOVÁ
 24 JUSTIČNÍ PALÁC
 25 PALÁC MORAVA
 26 MENŠÍ KLÁSTER
 27 MINORITNÍ KLÁSTER
 28 STAN. NADNICE
 29 DĚLÁČSKÝ DŮM
 30 DĚLÁČSKÝ DŮM
 31 DĚLÁČSKÝ DŮM
 32 DĚLÁČSKÝ DŮM
 33 DĚLÁČSKÝ DŮM
 34 DĚLÁČSKÝ DŮM
 35 DĚLÁČSKÝ DŮM
 36 DĚLÁČSKÝ DŮM
 37 DĚLÁČSKÝ DŮM
 38 DĚLÁČSKÝ DŮM
 39 DĚLÁČSKÝ DŮM
 40 DĚLÁČSKÝ DŮM
 41 DĚLÁČSKÝ DŮM
 42 DĚLÁČSKÝ DŮM
 43 DĚLÁČSKÝ DŮM
 44 DĚLÁČSKÝ DŮM
 45 DĚLÁČSKÝ DŮM
 46 DĚLÁČSKÝ DŮM
 47 DĚLÁČSKÝ DŮM
 48 DĚLÁČSKÝ DŮM
 49 DĚLÁČSKÝ DŮM
 50 DĚLÁČSKÝ DŮM

Idea Centra experimentálního divadla

Jakub Liška

Centrum experimentálního divadla nevzniklo na zelené louce. Bylo sice zřízeno jako příspěvková organizace města Brna k 1. lednu 1992, avšak jeho vznik vzešel z potřeb a aktivit dvou brněnských divadel: Divadla na provázku a HaDivadla. Ta začala pod hlavičkou Centrum experimentálního divadla aktivně vystupovat od roku 1990, přičemž vlastní koncepci centra vytvářela již od poloviny 80. let.

V jejich ideji vytvoření střediska alternativní divadelní kultury se slévá množství dobových společenských a kulturních podmínek. Primárním pro ni byl odkaz meziválečné avantgardy (Emila Františka Buriana, Jiřího Mahena, Vsevoloda Mejercholda, Sergeje Ejzenštejna, Antonina Artauda, Bertolta Brechta) a na něj navazující hnutí poválečné alternativní kultury vrcholící v 60. letech. Vedle rodičího se postmoderního umění, performance, happeningu, aktivit českých studiových divadel a zahraničních souborů, jako byl Living Theatre, Performance Group či Theatr Laboratorium, byly pro ideu CEDu důležité dobové teoretické impulsy, jako byl koncept otevřeného díla Umberta Eca.

Divadlo na provázku vzniklo na konci 60. let jako Husa na provázku, Mahenovo ne-divadlo, pro které dramaturg a divadelní pedagog Bořivoj Srba definoval koncept tzv. nepravdivé dramaturgie. Ta si za východisko své divadelní tvorby brala texty, které nebyly primárně určeny pro divadlo – filmové scénáře, libreta, povídky. Koncept nepravdivé dramaturgie si však záhy začal žít vlastním životem a princip „nepravdivosti“ se začal promítat nejen do divadelní tvorby, ale i do její organizace. Dramaturg Petr Oslzlý později rozvinul nepravdivou dramaturgii do postmoderně zabarvené koncepce „divadla v pohybu“, kterou lze chápat i jako určující koncepci budoucího CEDu.

HaDivadlo vzniklo jako Hanácké divadlo v Prostějově v polovině 70. let již v době probíhající normalizace. Během ní narůstaly snahy režimu ovládnout divadelní síť. Studiová divadla tak byla od roku 1978 připojována pod větší divadelní instituce, které nad jejich činností prováděly politický dohled. HaDivadlo se přitom v roce 1979 ocitlo před zrušením a jen díky diváckému ohlasu a respektu u odborné veřejnosti nebyl tento záměr oficiálních orgánů uskutečněn. HaDivadlo pak bylo od roku 1980 organizačně zařazeno pod Státní divadlo v Brně a stalo se tak jeho druhou experimentální scénou vedle Divadla na provázku, které k němu bylo připojeno již v roce 1978. Situace neustálého ohrožení vlastní existence pak motivovala obě divadla k rozvíjení různých obranných a ochranných strategií, mezi které lze počítat právě i vytváření různých koncepcí instituce, v níž by v té době alternativní divadelní aktivita mohla probíhat. Idea CEDu tak má v sobě i silný kulturně-obranný charakter.

Napětí mezi normalizačním režimem a zmíněnými dvěma divadly snažícími se o alternativní divadelní tvorbu se přenášelo i dovnitř divadel samotných. Na jedné straně byla tato divadla skrze jednotlivé tvůrčí osobnosti napojena na underground, podzemní univerzity, disent, křesťanské a emigrantské okruhy lidí, jejichž hodnoty a tvorba se do činnosti divadel také promítaly. Na druhé straně divadla musela neustále svou existenci obhajovat, někdy i s pomocí spřízněných vlivných osobností panujícího režimu. Pro činnost Divadla na provázku a HaDivadla tak byl charakteristický pohyb na hranici toho, co je v daném společenském režimu možné. A toto charakteristické testování hranic se pak propsalo i do ideje CEDu.

A také není nepodstatné, že Centrum experimentálního divadla vzniklo právě v Brně, které bylo vždy lehce alternativním městem...

Nepravidelná dramaturgie ostatně na každém kroku musí hledat optimální, možná či přijatelná řešení. Řešení mezi projekty a chytěním na straně jedné a objektivními možnostmi i vnitřními schopnostmi na straně druhé. Důležitý pro další směřování Divadla na provázku pro futuro je pohyb, který musí být v nepravidelném tvůrčím programu neustále přítomen.
Petr Oslzly: *Smysl nepravidelnosti*

Hlediště Divadla Husa na provázku

To bylo tenkrát, kdy jsme podnikli odvážnou vědeckou výpravu k rybníkům u Lednice, abychom zjistili, hnízdí-li tam jistá cizokrajná kachna, a kdy jsme potkali docela obyčejnou husu, krásnou, velkou bílou husu, která si na provaze vedla za sebou člověka – ještě dnes vidím a slyším jasně náš smích a údiv, vystřelený do kraje! Kdyby si ta husa byla vedla za sebou nějakého čtyřletého kloučka, bylo všechno v pořádku. Tenkrát šla však na procházku s člověkem, kterému bylo jistě už přes 40 let a který nebyl slep. Snad šlo o nějaké záhadné připoutání duší. Překolébala se husa kolem nás, přešel i mlčenlivý člověk mimo nás (husa poloviční oklikou, člověk rovně) a jenom vzpomínka zbyla. Vzpomínka na komický provázek, o němž zpívá stará studentská písnička:

*Ty jsi ten pevný pás,
jenž všechny pojí nás...!*

Zejména v umění.

Několik mladých lidí založilo si nedávno divadelní sdružení, které jezdilo po vlastech, pronásledováno kdejakým divadelním ředitelem a kdejakým ochotnickým spolkem, a hrálo obecenstvu moderní věci jako půl století staré Ibseny, předvěrejší Čechovy, non plus ultra moderní Jesenskou atd. Poněvadž vykonávali svoje poslání jaksi *sub auspiciis*, vevalili se jednoho dne do světlice a byli jako vždy připraveni na nejhorší.

- Vede se nám mizerně, obecenstvo často ani nerozumí, dřeme se, namáháme se, všechno zbytečně!
- Jsme na špatné cestě!
- Není v tom žádného programu ani logiky!

Tím řáli do živého. Neboť den předtím sama hlava republiky mluvila v novinách o svém návratu z Ameriky do Evropy a zaznamenala si pečlivě myšlenku, že v celém tom zápase válečném bylo vlastně hrozně málo logiky a že mnoho myšlenek je tu dneska a bylo tu včera jenom jako pouhé *vaticinatio ex eventu*. I nezbylo než poučiti

nespokojené pracovníky *in partibus infidelium* touto zmatenou řečí:

Dámy a pánové! Odvolává se asi na dvacet moderních autorů, které jsem v poslední době přečetl aspoň zpolovice, jakož i na několik nedokončených ročníků všelijakých revuí, z nichž mně zbyla jenom některá čísla, dovoluji si obrátiti vaši vzácnou pozornost na fakt, který už pomalu není faktem, který jste si mohli uvědomiti už dávno a který vyjádřím otázkou: Jaký je rozdíl mezi včerejší kočující společností, která vám dělala operetou konkurenci, a vámi? Ten, že opereta táhla jako „udělané“ divadlo, kde hrály housle, řinčel buben a smály se strakaté kulisy do reje našminkovaných slečinek, zatím co u vás chtělo to všechno vyhráti slovo. Jaký je rozdíl mezi vámi a tím divadlem, které po vás jedině může přijíti?

– Ale vždyť my jsme pro „tvořivé“ divadlo všichni – vykřikli – ale jak do toho? Vždyť nám nebudou nikde rozumět teprve!

Divadlo, které by se odpoutávalo od logiky a výstavby a stavělo denně nějak jinak! Divadlo, které by místo textů dostávalo jenom náčrtek libreta? Přivedl jsem je rázem až k nejhoršímu a prohlásil klidně, že jsem viděl, nikoliv v snách, mrtvolu divadla, jak je dneska podporuje i stát. Člověk už někdy nevěří než v divadlo klasické...

Myslel jsem, že budou zděšeni, a oni potutelně přikývli hlavou. I bylo mi jich nějak líto, a abych je přivedl do pravé míry, pronesl jsem ještě tuto delší řeč na rozloučenou:

Zdá se, velectění přátelé, že nejste obeznámeni se vznešenými ideami pana Jakuba Rybičky z kteréi francouzské publikace, jejíž jméno jsem ztratil z paměti. Porozumíme si za okamžik, seznámíme-li se s nimi, neboť jsem si je náhodou opsal kdysi na kus papíru. Ten pán psal o kinematografu. („To jsme čekali!“) Naší syntetické epoše odpovídá prý plastické a psychologické kino lépe než literární nebo filosofické divadlo a jde prý hlavně o to, jak zachytit tyhle konstruktivní vlny nového umění. Základním úsilím dnešní generace mělo prý byt prozkoumání nové oblasti neznámých duševních

sil a jako literáti pracují pomocí spontánní asociace idejí a obrazů, poeti tvoří polyplánní synoptism a malíři rozšiřují plastickou doménu daleko za objektivní reprezentaci – („a jako dnešní rádio pomáhá vytvořit úplně novou, absolutní akustiku“) – zcela správně, mladý příteli, tak jde prý dneska v kinematografii o určitý nepovědomý psychismus, který zničí čtverec času, prostoru, příčiny, následnosti, juxtapozic, totožnosti a jiných prapodivných věcí na tom světě – a o tom měli by všichni umělci velmi vážně uvažovat. Žádná analýza a žádná zbytečná deskripce, žádná statika! A subjektivní myšlenka ať se vyvíjí prostě bez cenzury řeči!

– Pan Jakub Rybička má pravdu – řekl vůdce skupiny – ale dorazte nás laskavě ještě několika svými slovy! Odjíždíme zítra do smutného města, kde chtěli na nás Noru jako zahajovací představení.

– Ach, dámy a pánové, život je prapodivná historie, a abych se vám přiznal, rozumím jeho hře čím dále tím méně. Tráva, která vyrůstá na hrobech těch, kdož zemřeli před měsícem, je celé vojsko, plné korouhví a kopí k největšímu boji a je také posledním příkazem nějaké praničemné „introspektivní analýzy“, který je jasný kozímu žaludku, ale nikoliv člověku. Šlo by jenom o to, jak se dostat tomuto novému světu na kloub. Snad by to mohl být zase prapor svaté fantazie, který by vedl přes překážky k vítězství, neboť vím, že to nebude jenom kino, které nám to pomůže vyhrát, nýbrž kino a divadlo, divadlo a cirkus, cirkus a kino, libreto hotová i nehotová, nápady v básních i v próze, megafony a světla, divák vytažený na jeviště a donucený hráti s námi, amfiteátr, kde se uprostřed vynořují a mizí lidé. Pokusím se napsati knížku – („Zase knížka! Což to nejde bez knih?“) – která by nějak o tom všem hovořila...

A mladí lidé odjeli hrát Noru.

Vzal jsem staré libreto o hodném klaunu Čokoládě a začal jsem kolem něho řadit nové nápady, neboť

„neteologický“ film, jak jsem kdysi o něm snil, film, který by nikdy nepracoval a nehnal se za žádnou cenu za zvláštním obsahem, přestal být pro mne předmětem, kterým je se možno bavit delší okamžik. A pak slyšel jsem z něho příliš šustot Chaplinových střevičů, které staly se mi v poslední době dosti nezábavnými, neboť měl jsem kdysi v rukou libreto Deburauova, která nedala mi viděti mnoho zázraků u mnohých filmů amerických. Moderní film není často než utajená krása starých pantomim, jenom že ovšem ti staří umělci toho chvílemi daleko více než dnešní hvězdy. Braní míry u krejčího trvá např. u Fairbankse okamžik, zatím co ve starých pantomimách byla z toho švanda na deset minut.

Druhý film, uveřejněný v této knížce, je pokusem o zmíněné už konstruktivní vlny. Neteleologičnosti je i v něm více než dosti, ale děj byl schválně hodně rozvolněn, aby se vyzkoušela nosnost konstrukce „ze vzduchu“.

Třetí film je pokus o Courtelina ve filmu, částečný návrat k divadlu. Čtvrtý film je vlastně manéž na jevišti a mohl by to být, kdyby se to cvičilo pro určitý večer např. někde v kriminále, pěkný začátek dobré veselohry o dvou nešťastných klaunech, kteří najednou vyhrají milión. Přidána zmatená lyrika megafonu. Snad je tady kousek tvořivého divadla, do něhož by se ovšem nepřijímali herci, kteří by nedovedli např. kdykoliv sehráti v 10 minutách jakoukoliv veselou nebo smutnou scénu z osobního vlaku nebo z rychlíku. Pátý film je pokusem o filmovou povídku, řada schválně nesmyslných náhod, které dobře dopadnou. Šestý film chtěl by ukázat, jaké bohaté možnosti jsou ve filmu pro děti o dětech.

Vzal člověk husu i uvázal ji na provaz. Vykročila husa a vzala člověka na procházku: Pojd!

Květen 1925
J. M.

Jedna z variant loga Divadla Husa na provázku ze začátku 90. let vycházejí z loga Husy na provázku. Logo implikuje porevoluční navrácení slova „husa“ do názvu divadla jako odкрыtí něčeho, co tam vždy bylo. Autorem původního, během let dále různě upravovaného loga je Jaša David.

Znak HaDivadla vytvořil výtvarník Milovoj Husák kolem roku 1981. Torzo letce, napůl anděl, napůl stroj, odkazuje na postavu z knihy *Zneuznaní Edisoni*. Užívání tohoto znaku bylo nadřízenými orgány několikrát zakázáno. V různých variantách se motiv ze znaku propisuje i do porevolučních log HaDivadla.

Pokus o hnutí: cesta k založení Centra experimentálního divadla nástin dokumenty proložené historické evokace

Petr Oslzlý

Dnešním otevřením dveří vstupuje do veřejného života Centrum experimentálního divadla v Brně. Cesta k vyslovení této jednoduché věty byla dlouhá a nesnadná. Plodovou vodou zárodku, z něhož postupně vyrůstal model Centra, bylo počáteční sebepojmenování Husy na provázku jako pokusu překračujícího hranice divadla směrem ke kulturnímu hnutí.

OSLZLÝ, Petr. DEKLARACE CENTRA EXPERIMENTÁLNÍHO DIVADLA - 1. odstavec

Mám-li stopovat cestu koncipování a vzniku Centra experimentálního divadla, musím se vrátit až do roku 1968. Tehdy v uvolněné atmosféře celospolečenského pohybu nazývaného „pražské jaro“ vstoupila v Brně do života Husa na provázku / Mahenovo ne-divadlo. První formulování jejích programových východisek – zveřejněné na jednom z volných listů programového bulletinu k prvním premiérám v březnu 1968 – začíná slovy:

DIVADELNÍ KOLEKTIV DOMU UMĚNÍ V BRNĚ
je volné sdružení profesionálních divadelních pracovníků
a posluchačů divadelních učilišť, dále mladých spisovatelů,
hudebníků, výtvarníků a jiných zájemců o divadlo...

Mezi zakládajícími členy tohoto sdružení tak vedle divadelníků –
iniciátora Bořivoje Srby, jeho tři bývalých studentů, absolventů režie –
Zdeňka Pospíšila, Petera Scherhaufera, Evy Tálské, a absolventů

i studentů herectví Janáčkovy akademie, byli i hudebníci Miloš Štědroň, Bohuš Zoubek a Vladimír Kramář, dále výtvarníci Boris Mysliveček, Libor David, fotografové Karel Slach, Miloš Stránský i literáti Miloš Pospíšil a Josef Souchop. Přestože motivem založení i posláním kolektivu byla divadelní tvorba, podíl povětšinou začínajících umělců jiných profesí zračil snahu o širší umělecký a kulturní přesah. Rovněž skutečnost, že se Husa nepojmenovala jako divadelní „soubor“, ale jako „sdružení“, byla výrazem její snahy deklarovat se jako umělecký kolektiv, který chce vyvolat kulturní hnutí. Ten byl zárodečně obsažen i v základní tvarotvorné tezi dramaturgické nepravidelnosti, kterou do vínku kolektivu vložil Bořivoj Srba.

Husa na provázku byla v dubnu 1969 nuceně přejmenována na Divadlo na provázku, které se však nevzdalo svých snah iniciovat kulturní hnutí, a jeho tvůrčí aktivity programově překračovaly rámec každodenního divadelního provozu. Na závěr sezony 1971/72 uspořádalo divadlo v červnu festivalovou akci *DIVADLO NA PROVÁZKU – DIVADLO V POHYBU*. V Biskupském dvoře, zahradním nádvoří areálu Moravského muzea na Zelném trhu, vytvořilo environment z programů, plakátů, dokumentů, kostýmů, rekvizit a fragmentů scén svých inscenací, z nichž zde většinu na variabilně vytvořených hracích prostorech také zahrálo. Program doplnilo několik „paradivadelních“ akcí tvarově koncipovaných na hranici divadla a jiných druhů umění. Rozlehlý Biskupský dvůr je volně propojen se Zelným trhem a Dominikánskou ulicí, Divadlu na provázku se tak touto akcí podařilo vstoupit do veřejného prostoru města Brna, což mu jinak bylo totalitní mocí obávající se jakýchkoli spontánních akcí zakazováno. Nejen v tomto smyslu byla tato akce zcela výjimečnou kulturní událostí.

Od sezony 1973/74 se kolem Divadla na provázku postupně utváří stálá obec diváků a přátel, velká kulturní komunita především mladých lidí. Kolem malého stálého souboru se také postupně od inscenace k inscenaci rozrůstalo tvůrčí společenství výtvarníků, hudebníků a umělců dalších profesí. Divadlo se však dává do pohybu nejen koncepčně svou festivalovou akcí, ale začalo pořádat zájezdy také do dalších měst i do zahraničí. Jako symbolický počátek těchto „spanilých jízd“ (jak je divadlo posléze interně pojmenovává) lze chápat sérii představení čtyř inscenací uvedenou v Praze v Barátnické rychtě v lednu 1975. Na nevelkém malostranském prostranství před historickou budovou rychty zůstávala po začátku každého představení velká skupina těch, které se již do sálu naplněného k prasknutí nepodařilo „napěchovat“. To bylo pro nás náznakem, že se nám program hnutí daří naplňovat.

V té stejné době zahájilo divadlo pravidelná vystupování v Bratislavě a z iniciativy Bolka Polívky uspořádalo setkání tzv. druhé generace české pantomimy nazvané *Týden pantomimické tvorby*. V jeho rámci vystoupilo s „nepantomimickou“, avšak silně pohybovou inscenací *Michelangelo Buonarroti* i liberecké Studio Ypsilon. Divadlo na provázku tak začalo intenzivně rozvíjet spolupráci českých studiových divadel. Vedle Studia Ypsilon navázalo bezprostředně po jeho založení v Prostějově mým prostřednictvím intenzivní kontakt s HaDivadlem (zpočátku nesoucím název Hanácké divadlo) a postupně se k tomuto společenství či „grand kartelu“ českých studiových divadel přidružilo ještě pražské Divadlo na okraji a Činoherní studio z Ústí nad Labem.

V květnu 1975 bylo Divadlo na provázku pozváno na světovou přehlídku experimentálního divadla – *Xe Festival Mondial du Théâtre*. Exkluzivní kolekce tří inscenací – se kterými se divadlo v programu festivalu představilo – předvedená v desítkách vyprodaných představeních vyvolala u mezinárodního publika doslova „divácký boom“. Divadlo na provázku následně obdrželo více než třicet pozvání na prestižní evropské i mimoevropské divadelní přehlídky, navázalo zde také pracovní i přátelské kontakty se zahraničními divadelními skupinami a centry a stalo se téměř ze dne na den aktivním členem hnutí evropského alternativního divadla, aby se v osmdesátých letech stalo jedním z jeho neaktivnějších ohnisek.

Nepravidelnost dramaturgie... jako určující princip tvorby Divadla na provázku zákonitě pronikala nejen do všech složek divadelních tvarů, ale i do organizace jejich tvorby a předurčovala také vztah divadla k vládnoucí ideologii a jejím totalitním mechanismům. V době násilné normalizace, kdy totalitní moc začala omezovat nejen duchovní život české společnosti, přivedl princip nepravidelné dramaturgie kolektiv Divadla na provázku k postoji alternativně opozičnímu. Na počátku roku 1977 soubor jako celek odmítl podepsat tzv. Antichartu. V důsledku tohoto v prostředí českého divadla zcela ojedinělého postoje byla brněnským Městským výborem KSČ – který mocensky ovládal Národní výbor města Brna, zřizovatele Domu umění – vážně znejistěna další existence Divadla na provázku.

V obranné reakci na toto ohrožení vypracovalo vedení Divadla na provázku následující dokument:

Členové Divadla na provázku předkládají návrh projektu *CENTRA DIVADELNÍ MLÁDEŽE – DIVADLA NA PROVÁZKU*, které by vytvořilo takové kulturní středisko, jež by umožnilo další kvalitativní a kvantitativní růst mladého publika a scény v městě Brně a neopakovalo chyby, které vedly k neúspěchu a zrušení bývalého Divadla dětí a mládeže v Brně. Činnost Centra divadelní mládeže – Divadla na provázku by se vyvíjela v těch směrech, které by umožnily co nejširší záběr věkový i žánrový:

1. Děti dětem – představení dětí (8–15 let), členů dětského studia CDM, pro děti stejné věkové kategorie (lze doložit [...] i současnou aktivitou Dětského studia DNP – 80 členů),
2. Stálá přehlídka mladých amatérských scén – pravidelné amatérské vystupování mladých scén umožňující jejich koordinaci, konfrontaci, poradenskou činnost, vyhledávání talentů, kontakty mezi soubory a jejich vstup do širšího diváckého povědomí,
3. Nová scéna – pro všechny věkové kategorie mládeže. Její činnost by se zaměřovala na hledání nového divadelního

Autorem původního loga Centra experimentálního divadla je Boris Mysliveček.
Logo připomíná, že CED je to, co mají HaDivadlo a Divadlo Husa na provázku společné.

Jan Brož (*1988)

Je výtvarník a grafický designer. Absolvoval AVU a doktorát na VŠUP v Praze s tezí *Paralelní praxe – vztah současného umění a grafického designu*. Byl oceněn na 26. Bienale Brno. Nejkrásnější českou knihou pro tvůrce pod třicet let (2015) a 2. cenou Nejkrásnější české knihy za autorskou publikaci *Abeceďa pro Futuru* (2022). Mezi lety 2015–2021 byl art-direktorem Centra pro současné umění Futura. Je spoluautorem (s Dominikem Langem) prostorového a grafického řešení stálých expozic *Architektura všem* a *Konec černobílé doby* v Národní galerii v Praze. Je autorem vizuální identity Centra experimentálního divadla a art-direktorem CEDiTu.

Kristýna Businská (*1999)

Je teatroložka pohybující se v praxi divadelní produkce. Vystudovala divadelní studia na Masarykově univerzitě a studuje divadelní manažerství na JAMU. Působí v CEDu jako editorka sociálních sítí a blogu CED a spolupracuje s Terénem jako asistentka produkce. Zaměřuje se na interdisciplinární přesahy performativních projektů a práci s dramaturgií prostoru. Příležitostně se věnuje divadelní kritice a lektorství v HaDivadle.

Iva Heribanová (*1999)

Je divadelní kritička a překladatelka. Vystudovala divadelní studia a anglistiku na Masarykově univerzitě. V CEDu působí jako editorka blogu a sociálních sítí a v HaDivadle jako lektorka a editorka. Pro nezávislé uskupení bazmek entertainment připravuje anglické titulky k inscenacím. Pravidelně publikuje v Divadelních novinách, časopise Svět a divadlo, na webu MLOKí a v CEDiTu.

Alice Koubová (*1974)

Je česká filosofka. Pracuje na Filosofickém ústavu AV ČR, je proděkanou pro vědu a výzkum na DAMU Praha a vede vědecký tým v rámci Systemic Risk Institute. Ve svém výzkumu se zaměřuje na relační etiku, resilienci, identitu a performativní filosofii. Svou práci rozvíjí ve spolupráci s českými veřejnými, především kulturními institucemi a divadelními soubory. Mezi její nejvýznamnější publikace

patří *Odolná společnost. Mezi bezmocí a tyranií (wo-men, 2023), Play and Democracy* (Routledge, 2021), *Terény performance* (2021), *Donald Winnicot a politická teorie* (Filosofia, 2020), *Myslet z druhého místa. K otázce performativní filosofie* (NAMU, 2019), *Artistic Research: Is There Some Method?* (s Danielou Jobertovou, NAMU, 2017), *Self-Identity and Powerlessness* (Brill, 2013).

Petr Kodenko Kubala, (*1988)

Vystudoval sociologii na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity. V současné době působí jako redaktor časopisu CEDIT a pracuje jako výzkumník v sociologickém ústavu Akademie věd ČR, v. v. i., kde se v oddělení socioekonomie bydlení zabývá trajektoriemi bydlení mladých dospělých, participativním bydlením a globální krizí dostupnosti bydlení. Tematicky je rozkročen mezi sociologií bydlení a divadlo, protože svou experimentálně psanou disertací založil na dlouhodobém etnografickém výzkumu právě v divadelním prostředí.

Barbora Liška (*1993)

Vystudovala divadelní vědu a germanistiku na Masarykově univerzitě. Dlouhodobě se zabývá performancí, pohybovým divadlem a divadelním tancem. Zabývá se též popularizací divadla mezi středoškolskými studenty mimo jiné v rámci projektu juniorské univerzity DiFa JAMU a coby lektorka dramaturgie v brněnském HaDivadle. Je spoluzakladatelkou kolektivu MASOBETON, časopisu CEDIT, výzkumné stáže CED_observer a klaunsko-aktivistické sítě N.A.To – Nose Assembly for Tomorrow.

Jakub Liška (*1994)

Vystudoval dramaturgii na JAMU. V současné době studuje doktorské studium na Katedře divadelních studií MU. Ve svém disertačním výzkumu se zabývá sociologií divadla, především institucionálními, sociálními a kulturními podmínkami, které ovlivňují či spoluurčují utváření divadelní dramaturgie. Je redaktorem časopisu CEDIT, který založil spolu s Barborou Liškou v roce 2019. Je spoluzakladatelem kolektivu MASOBETON, výzkumné stáže CED_observer

a klaunsko-aktivistické sítě N.A.To – Nose Assembly for Tomorrow.

Bohumil Nekolný (*1944)

Byl profesí dramaturg a současně je pedagogem na Katedře produkce DAMU. Absolvoval české a světové dějiny na FF UK. Působil jako dramaturg v různých divadlech (Příbram, Hradec Králové, Praha). Byl ředitelem Odboru umění a knihoven MK ČR (1993–1997), vedoucím kulturní rubriky v Lidových novinách (1996–1997) a předsedou správní rady Klicperova divadla Hradec Králové (2011–2017). Různými způsoby se podílel na utváření porevoluční kulturní politiky, mj. jako konzultant Institutu umění – Divadelního ústavu, člen oborových pracovních skupin a člen ředitelských týmů výzkumných projektů. Je autorem publikací *Studiové divadlo a jeho české cesty* (1992), *Kultura 2000* (2001) a *Divadelní systémy a kulturní politika* (2006). Byl také editorem řady publikací o kulturní politice.

Petr Oslizlý (*1945)

Je dramaturg, herec, autor a divadelní pedagog. Vystudoval divadelní vědu a dějiny umění. Spoluzaložil experimentální divadlo Quidam, působil v Divadle na provázku jako dramaturg (1976–1989) a umělecký šéf (1992–2001). Spoluorganizoval tajné bytové semináře Podzemní univerzity v Brně a byl zakládajícím signatářem Občanského fóra. V letech 1990–1992 působil jako poradce prezidenta Václava Havla a ředitel Kulturní sekce kanceláře prezidenta. V letech 1993–2018 byl ředitelem Centra experimentálního divadla a v letech 2018–2022 rektorem JAMU, na jejíž Divadelní fakultě je od roku 2007 po současnost (2023) vedoucím ateliéru režie a dramaturgie. Je spoluautorem řady divadelních scénářů, konceptů divadelních akcí a autorem, editorem či spolueditorem řady knih a sborníků.

Eva Truncová (*1996)

Je architektka. Absolvovala architekturu na VUT v Brně. V současné době studuje na Fakultě architektury VUT doktorát. V roce 2022 s podporou FA VUT založila vitrínovou galerii 45 000 I: Objem pro angažovanou architekturu, jejíž je nyní kurátorkou.

Centrum experimentálního divadla

Zelný trh 294/9, 602 00, Brno
www.ced-brno.cz

Knihovna a archiv

Kontakty

Blog

Facebook

Instagram

Wikipedie

YouTube

Divadlo Husa na provázku

Zelný trh 294/9, 602 00, Brno
www.provazek.cz

Facebook

Instagram

Wikipedie

YouTube

HaDivadlo

Alfa pasáž,
Poštovská 8d, 602 00, Brno
www.hadivadlo.cz

Facebook

Instagram

SoundCloud

Tumblr

Twitter

Vimeo

Wikipedie

YouTube

Terén

Zelný trh 294/9, 602 00, Brno
www.jasuteren.cz

Facebook

Instagram

Wikipedie

Vimeo

Časopis CEDIT

Zelný trh 294/9, 602 00, Brno
cedit@ced-brno.cz
www.ced-brno.cz

Facebook

Instagram

Linktree

Ambasáda nezávislé běloruské kultury

Zelný trh 294/9, 602 00, Brno
ambasada@ced-brno.cz

Facebook

provázek.podcast

Divadlo Husa na provázku

Budoucnost divadla

Podcast HaDivadla

Vybraná základní literatura o scénách CEDU**Divadlo U stolu**

SLÁMOVÁ BARTOŠOVÁ, Kateřina. *Člověk ve světle slova: Divadlo U stolu 1989–2016*. V Brně: Janáčkova akademie múzických umění, 2016. ISBN 978-80-7460-110-1.

HaDivadlo

ČERNOUŠEK, Miloš a Josef KOVALČUK, ed. *HaDivadlo: (hry, scénáře, studie, dokumenty)*. Staňkov: ALE, 1996. ISBN 80-900793-5-0.

KOVALČUK, Josef. *Bylo jich pět a půl: 30 let HaDivadla. 1. (1974–1989)*. Brno: Větrné mlýny, 2005.

KOVALČUK, Josef, ed. *Hvězdy nad Kabinetem múz: HaDivadlo - 2 (1990-2003)*. V Brně: Janáčkova akademie múzických umění, Divadelní fakulta ve spolupráci s nakl. Větrné mlýny, 2010. ISBN 978-80-86928-87-6.

Husa na provázku

SRBA, Bořivoj. *Vykročila husa a vzala člověka na procházku: Pojď!: založení a prvních pět let umělecké tvorby Mahenova neDivadla Husa na provázku (Divadla na provázku) 1967–1972: dokumenty - memoáry - studie*. Brno: Janáčkova akademie múzických umění v Brně, 2010. ISBN 978-80-86928-89-0.

OSLZLÝ, Petr. *Divadlo Husa na provázku 1968(7)–1998: kniha v pohybu I... : roky, inscenace, grafika, fotografie, dokumenty*. Brno: Centrum experimentálního divadla, 1999. ISBN 80-902684-0-4.

OSLZLÝ, Petr. *LET HUSY z Brna až do Amsterodamu a Avignonu. 1. vyd.* Brno: Nakladatelství JAMU, 2017. 768 s. ISBN 978-80-7460-121-7.

NĚMEČKOVÁ, Lucie a Vladimír MORÁVEK. *Překrásný příběh 1999–2019: kniha v pohybu II...* Brno: Centrum experimentálního divadla, příspěvková organizace – Divadlo Husa na provázku, 2017. ISBN 978-80-906920-0-8.

Studio Dům

TÁLSKÁ, Eva, DROZD, David. *Studio Dům – Výprodej 1991–1997*. Brno: Nadace Studio Dům, 1997.

TÁLSKÁ, Eva, VRBOVÁ, Barbara a Tomáš PAVČÍK. *2. divadelní výprodej Studia Dům při Divadle Husa na provázku 1997–2002*. Brno: Nadace Studia Dům v rámci Projektu CED, 2002.

Vybrané diplomové práce o CEDU a jeho projektech**CED**

FILIPOVÁ, Barbora. *Centrum experimentálního divadla – od ideje k realizaci*. Brno, 2008. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/kk9ym/>

ŠIMÁKOVÁ, Jaroslava. *Centrum experimentálního divadla – komparace poetiky tří brněnských divadel*. Brno, 2008. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/a3o6h/>

NOVÁKOVÁ, Kristýna. *Změna v organizační struktuře divadla: analýza změny ředitele Centra experimentálního divadla*. Olomouc, 2019. Dostupné z: <https://theses.cz/id/0p7t22/>

Divadlo U stolu

PROCHÁZKOVÁ, Martina. *Dramaturgie Divadla U stolu*. Brno, 2009. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/f2zss/>

KOPECKÁ, Kateřina. *Současná dramaturgie divadla U stolu*. Brno, 2015. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/ujbl7/>

SEJKOROVÁ, Tereza. *Výtvarná koncepce vybraných inscenací Divadla U stolu*. Brno, 2013. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/eu30w>

HaDivadlo DOSEDLOVÁ, Zuzana. *Proměny HaDivadla od roku 2004 do roku 2009*. Brno, 2011. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/hufxd/>

STAROVÁ, Veronika. *HaDivadlo pod vedením Mariána Amslera 2010-2014*. Brno, 2018. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/ifdqe/>

BŘÍZOVÁ, Romana. *Využití multimédií na experimentální scéně brněnského HaDivadla pod vedením Ivana Buraje*. Brno, 2020. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/c6jsh/>

Husa na provázku

KUBALA, Petr. *Tance kmene provázků: Elementy mytologie jednoho divadelního společenství*. Brno, 2014. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/t4dp9/>

HRIADELOVÁ, Kristýna. *Proměny vizuální identity Divadla Husa na provázku mezi lety 1993–2013 aneb vizuální identita jako součást estetické výchovy*. Brno, 2016. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/san5f/>

MARYŠKA, Martin. *Možnosti vizuální exprese – grafický design Divadla na provázku*. Brno, 2011. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/wdwdu4/>

Studio Dům DONÁCZI, Sandra. *Inscenace Studia Dům pod režijním vedením Evy Tálské v letech 1991–2000*. Brno, 2006. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/saf0b/>

Terén

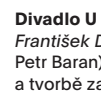
BUSINSKÁ, Kristýna. *Dramaturgie prostoru v performativní tvorbě produkční platformy Terén*. Brno, 2022. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/bnv7f/>

Filmy a seriály**CED**

Cesty (křižovatky — jízdní řády — setkání) (2016, ČT) filmová rekonstrukce společného projektu DNP a HaDivadla.

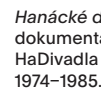
#šijemeroušky (2020, Anna Babjárová, Matyáš Dlab) dokumentární profil iniciativy Šijeme roušky v Brně.

Divadlo U stolu

František Derfler U stolu (2020, Petr Baran) dokument o životě a tvorbě zakladatele Divadla U stolu Františka Derflera.

HaDivadlo

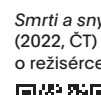
HaDivadlo a přátelé (1995, Břetislav Rychlík) publicistický portrét HaDivadla očima jeho zakládajících členů.

Hanácké divadlo (2004, ČT) dokumentární film o působení HaDivadla v Prostějově v letech 1974–1985.

Husa na provázku

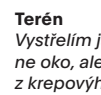
Peter Scherhauser (2013, ČT) dokumentární film o režiséru Petru Scherhauserovi.

Smrti a sny Evy Tálské (2022, ČT) dokumentární film o režisérce Evě Tálské.

Husa na provázku (2017, ČT) desetidílný cyklus o historii Husy na provázku od roku 1968 do roku 2017.

Terén

Vystřelím já, hovado, Ti, Bože, ne oko, ale papírovou růži z krepového papíru (2021, Anna Babjárová, Matyáš Dlab) dokument o bytovém divadle Jána Sedala.

Vybrané rozhlasové pořady a podcasty**CED**

Všechno nejlepší! Centrum experimentálního divadla oslavilo 30 let na brněnském scéně, ČRo – Zelný rynek, 12. 10. 2022

Co se skrývá pod zkratkou CED?, ČRo – Zelný rynek, 19. 11. 2015

V Brně sídlí Ambasáda nezávislé běloruské kultury, ČRo – Mezi námi, 20. 3. 2021

Divadlo U stolu

Den na Moravě: rozhovor Marcely Vandrové s Františkem Derflerem, ČRo – Den na Moravě, 26. 8. 2019

HaDivadlo

Divadlo není produkt! O nepravděpodobné dramaturgii brněnského HaDivadla, ČRo – Relfex: Divadlo, 18. 10. 2019

Klimatická krize přináší zajímavá témata, nejmladší režiséři jimi jsou nabití, říká umělecký šéf HaDivadla Ivan Buraj, ČRo – Vízitka, 11. 12. 2020

Husa na provázku

Snažím se přispět k tomu, aby Brno bylo městem svobodným, vtipným a kultivovaným jinakost, říká umělecký šéf Divadla Husa na provázku Martin Sládeček, ČRo – Vízitka, 21. 9. 2021

Poprvé zažívám pocit domova. Vztah k místu, kde člověk žije, je pro mě teď velké téma, říká dramaturgyně Viktorie Knotková, ČRo – Vízitka, 8. 3. 2022

Vladimír Morávek, ČRo – Návštěva, 20. 6. 2010

Host Apetýtu: Anna Davidová, ČRo – Apetýt, 14. 2. 2020

Terén

Nejsme videomappingová firma a nenabízíme zonglování na náměstí: Brno má TERÉN pro současné divadlo, ČRo – ArtCafé, 20. 10. 2019

V Brně začala fungovat platforma Terén. Proč potřebujeme víc experimentálního divadla?, ČRo – On Air, 9. 10. 2019

Bez scénáře #2 – Rozhovor s dramaturgem Matyášem Dlabem, podcast Bez scénáře březen 2021

Jakub Liška (ed.)

Experiment nikdy nekončí

30 let Centra experimentálního divadla, p. o.

Autoři příspěvků

Kristýna Businská
Iva Heribanová
Alice Koubová
Petr Kodenko Kubala
Barbora Liška
Jakub Liška
Bohumil Nekolný
Petr Oslzlý
Eva Truncová

Fotografie

Ivo Dvořák
Michal Dvoříček
Terezie Fojtová
Libor Galia
Dávid Hanko
Hasly Photo (Hana Slichova)
Adam Holubovský
Petr Chodura
Přemysl Janíček
Jakub Jíra
Jan Kolský
Bohumil Marčák
Ivo Mičkal
Nikola Minářová
Pavel Nesvadba
Petr Novák
David Konečný
Jan Košulič
Jeř Kratochvíl
Jan Kolský
Viktor Kronbauer
Martina Lajczak
Káťa Opuntia
Jakub Podešva
Valdemar Pospelov
Jaroslav Prokop
Denisa Römerová
František Svatoš
Lucie Šiprová
Martin Špelda
Kateřina Veselá
Patrik Vlček
Martin Vybíral
Martin Zeman

Jazyková korektura

Magda Znamenáčková

Grafický design

Jan Brož

Koláže a prepress

Jan Brož

Infografika

Vladyslav Afanasiev

Barevná separace

Colorlibrary

Písma

Affix (AllCapsType)
Plain (Optimo)
Rhymes (Maxitype)

Papír

ProfiBulk 115

Tisk a vazba

Tiskárna Helbich, Brno

Vydalo

Centrum
experimentálního divadla, p. o.
Zelný trh 294/9,
602 00 Brno

Vydání první, Brno 2023

www.ced-brno.cz

Činnost Centra experimentálního divadla se uskutečňuje za finanční podpory Ministerstva kultury ČR.

Statutární město Brno
finančně podporuje Centrum
experimentálního divadla,
příspěvkovou organizaci.

Vznik publikace bylo podpořen
úcelovou dotací města Brna.